

Ogólnopolski
panel o polityce
żywnościowej

Różnice między ekologicznymi, tradycyjnymi a przemysłowymi sposobami produkcji żywności roślinnej i zwierzęcej.

Plusy i minusy

Dorota Metera

Definicje

Rolnictwo ekologiczne	Rolnictwo tradycyjne	Rolnictwo przemysłowe
• uregulowane prawem UE - rozporządzenie 2018/848, akty delegowane i wdrażające, ustawa o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej	• brak definicji	• Brak jednej definicji, ale: • Dyrektywa w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (2011/92/UE) • Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych (2010/75/UE) • ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Definicje

Rolnictwo ekologiczne	Rolnictwo tradycyjne	Rolnictwo przemysłowe
• metody uprawy, których celem jest produkcja żywności przy zastosowaniu naturalnych substancji i procesów, wysokie standardy dobrostanu zwierząt, wysoka jakość produktów	• nasze wyobrażenia: małe i średnie gospodarstwa rodzinne, różnorodny krajobraz, kultura wsi	• zwierzęta bez dostępu naturalnego światła lub przy sztucznie kontrolowanym oświetleniu • zwierzęta stale na uwięzi albo wyłącznie na podłodze rusztowej lub bez dostępu do powierzchni do leżenia wyłożonej ściółką pochodzenia roślinnego (<i>definicja włoska</i>) • Produkcja roślinna - wielkopowierzchniowe monokultury

Nawożenie

Rolnictwo ekologiczne	Rolnictwo tradycyjne	Rolnictwo przemysłowe
- Nawozy naturalne: obornik, gnojówka, gnojowica tylko przefermentowana, z wyjątkiem nawozów z chowu przemysłowego - nawozy mineralne występujące w przyrodzie, np. wapno, kreda, dolomit - nawozy zielone	- Nawozy naturalne: obornik, gnojówka, - nawozy mineralne występujące w przyrodzie, np. wapno - rzadko nawozy zielone	- Głównie nawozy syntetyczne - gnojowica
Niewielkie straty nawozów i zanieczyszczenie wód	straty nawozów i zanieczyszczenie wód zależne od rodzaju nawozów	straty nawozów i zanieczyszczenie wód zależne od rodzaju nawozów, na lekkich glebach nawet 30%
Płodozmian	Płodozmian – raczej stosowany, ale uproszczony	Płodozmian – z reguły uproszczony lub brak zmianowania roślin, specjalizacja

Ochrona roślin

Rolnictwo ekologiczne	Rolnictwo tradycyjne	Rolnictwo przemysłowe
• Zapobieganie • Wybór odmian odpornych nadających się do produkcji ekologicznej • Metody mechaniczne i fizyczne • Środki biologiczne i proste związki chemiczne siarki i miedzi	• Zapobieganie – głównie z przyczyn ekonomicznych • Metody mechaniczne i fizyczne • Wszystkie chemiczne środki ochrony roślin dopuszczone do stosowania (zdarzają się przypadki stosowania środków niedopuszczonych i niezgodnie z etykietą)	• Zapobieganie – głównie z przyczyn ekonomicznych • Metody mechaniczne i fizyczne • Wszystkie chemiczne środki ochrony roślin dopuszczone do stosowania • Często uprawa bezorkowa lub uproszczona połączona ze stosowaniem herbicydów totalnych • Rolnictwo precyzyjne
• Pozostałości środków ochrony roślin w żywności – niezwykle rzadko	• Pozostałości środków ochrony roślin w żywności – częste	• Pozostałości środków ochrony roślin w żywności – częste
• Brak zanieczyszczenia wód i gleb	• Zanieczyszczenie wód i gleb – w zależności od dawek	• Zanieczyszczenie wód i gleb – w zależności od dawek

Rynki zbytu i ceny

Rolnictwo ekologiczne	Rolnictwo tradycyjne	Rolnictwo przemysłowe
• rynki lokalne, krajowe, międzynarodowe, światowe	• rynki lokalne, krajowe	• rynki krajowe, międzynarodowe, światowe
• ceny: w zależności od rynku i jakości, często wyższe niż konwencjonalne	• ceny: w zależności od rynku i jakości	• ceny: światowe, często niskie

Rynek żywności ekologicznej

- Rynek żywności ekologicznej w Polsce > 0,7-1,3 mld zł
- Prognoza: za 10 lat sprzedaż przekroczy 3 mld zł
- Dwucyfrowe tempo wzrostu sprzedaży produktów ekologicznych od trzech lat, obecnie wynosi ok. 10%
- Rynek żywności ekologicznej w Polsce – 0,5% całego rynku spożywczego, w Europie Zachodniej – 3-4%, w Szwajcarii – 8%
- Na produkty ekologiczne i tradycyjne wciąż decyduje się niewielu konsumentów ze względu na ich wyższe ceny
- Na produkty ekologiczne statystyczny Polak przeznaczą rocznie 7 euro

Szanse i bariery produkcji ekologicznej w Polsce

SZANSE

- Konsumenci - rozwijający się rynek
- Rolnicy - chęć innowacji, lepszy dostęp do rynku, dostęp do nowych rynków, lepsze ceny
- Polityka - programy wsparcia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej: **dotacje**

BARIERY

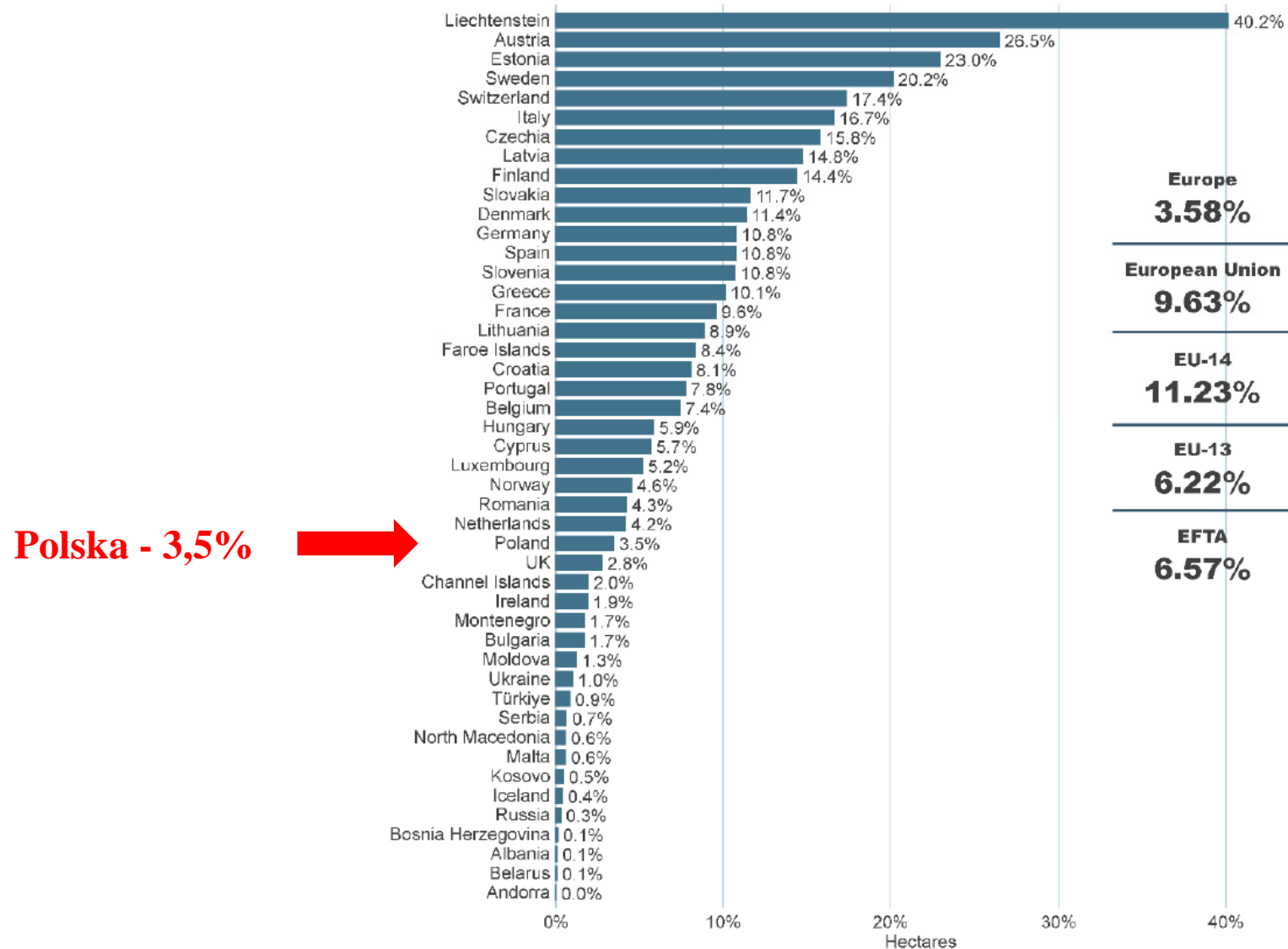
- Nadal niedoskonały rynek
- Trudne przepisy prawne
- Niedobory w dziedzinie środków produkcji: nasiona, młode zwierzęta, pasze, środki ochrony roślin,
- **W opinii rolników - „biurokracja”**
- Wola polityczna decydentów – niedoskonałe programy wsparcia i rozwoju

Powierzchnia upraw ekologicznych w Europie

Europe: Organic shares of total agricultural land 2021

Source: FiBL-AMI survey 2023

Europejski Zielony Ład

Strategia na rzecz wzrostu, której celem jest przekształcenie UE w sprawiedliwe i prosperujące społeczeństwo żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto i wzrost gospodarczy będzie oddzielony od wykorzystania zasobów naturalnych

Bruksela, dnia 11.12.2019 r.
COM(2019) 640 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY
EUROPEJSKIEJ, RADY, KOMITETU EKONOMICZNO-SPOLECZNEGO I
KOMITETU REGIONÓW**

Europejski Zielony Ład

Nowa Wspólna Polityka Rolna 2023-2027

- Strategia „od pola do stołu”

... co najmniej **25 %** gruntów rolnych w UE na rolnictwo ekologiczne oraz znaczny wzrost akwakultury ekologicznej

- Strategia na rzecz bioróżnorodności

... rolnictwo ekologiczne musi objąć co najmniej **25 %** gruntów rolnych w UE do 2030 r.

Strategia od pola do stołu

- Rolnicy powinni korzystać z możliwości zmniejszenia emisji metanu z chowu zwierząt gospodarskich – produkcja energii ze źródeł odnawialnych
- zmniejszenie stosowania i ryzyka dotyczącego **pestycydów chemicznych o 50 %** oraz stosowania bardziej **niebezpiecznych pestycydów o 50 % do 2030 r.**, integrowana ochrona roślin
- zmniejszenie **strat składników pokarmowych o co najmniej 50 %**, przy jednoczesnym zapewnieniu, by nie doszło do pogorszenia żyzności gleby. Ograniczy to stosowanie **nawozów o co najmniej 20 % do 2030 r.**
- zmniejszenie sprzedaży **środków przeciwdrobnoustrojowych** przeznaczonych dla zwierząt utrzymywanych w warunkach fermowych i w dziedzinie akwakultury o **50% do 2030 r.**

Strategia od pola do stołu

- **Etykietowanie informujące o dobrostanie zwierząt** w celu lepszego przekazywania wartości w łańcuchu żywnościowym.
- ułatwienie rejestracji odmian materiału siewnego, w tym w odniesieniu do rolnictwa ekologicznego oraz w celu zapewnienia łatwiejszego dostępu do rynku dla odmian tradycyjnych i dostosowanych do warunków lokalnych,
- przeznaczenie do 2030 r. co najmniej **25 % gruntów rolnych w UE na rolnictwo ekologiczne** oraz znaczny wzrost akwakultury ekologicznej,
- **„ekoschematy”** - finansowanie zrównoważonych praktyk, takich jak rolnictwo precyzyjne, agroekologia (w tym rolnictwo ekologiczne), uprawa sprzyjająca pochłanianiu dwutlenku węgla przez glebę i system rolno-leśny.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

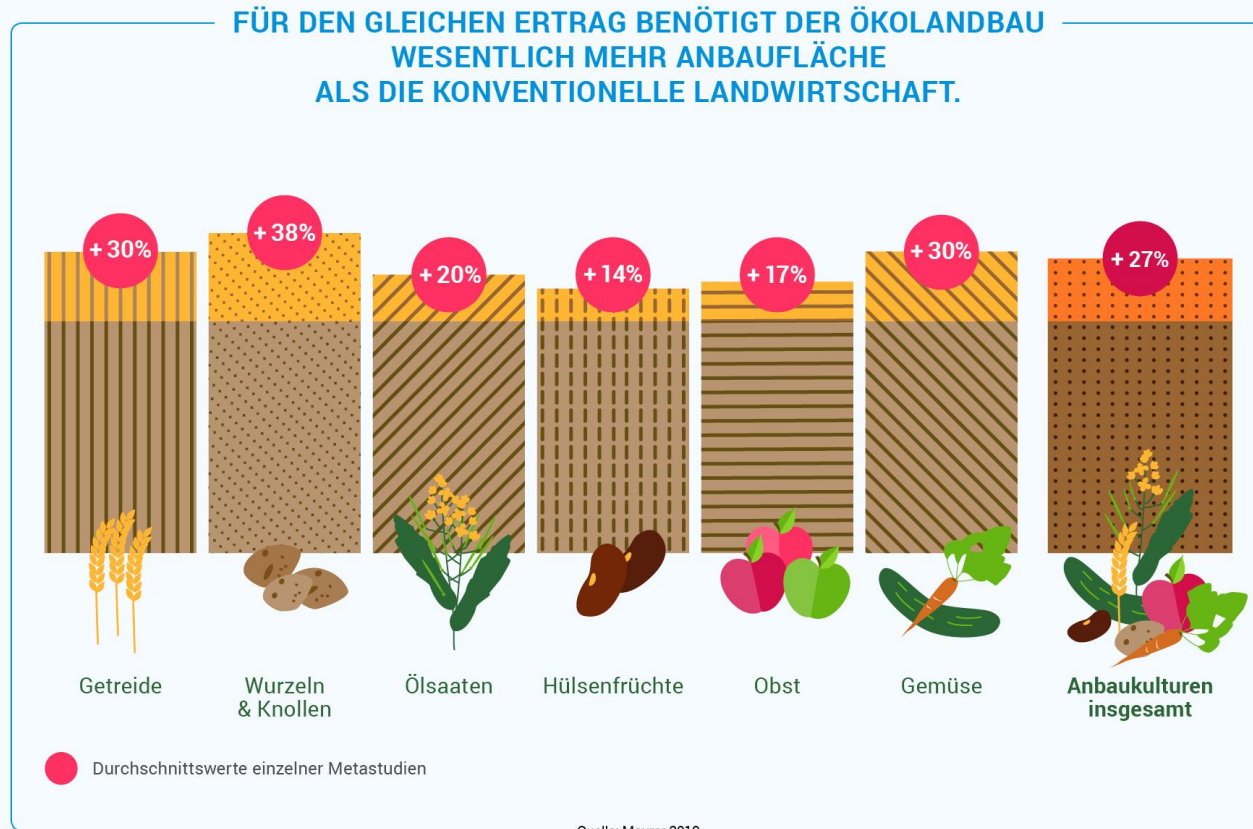
Cel rozwoju rolnictwa ekologicznego: 7%

Wskaźnik rolnictwa ekologicznego

4,53% powierzchni objętej wsparciem

Czy rolnictwo ekologiczne może wyżywić świat?

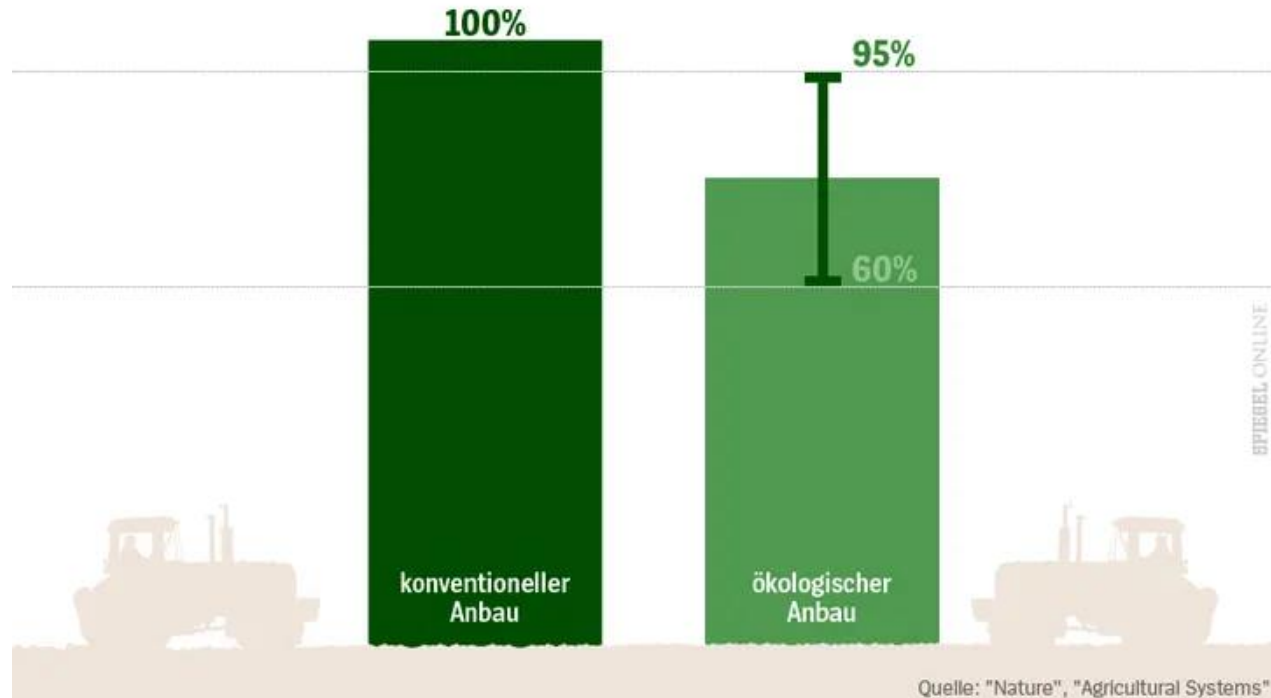

**potrzebne
+ 27%
powierzchni upraw**

„Gdyby chcieć wyżywić cały świat produktami ekologicznymi, potrzeba byłoby więcej gruntów rolnych, na koszt lasów i innych naturalnych siedlisk”. **Matin Qaim, prof. ekonomii rolnej, Uniwersytet w Getyndze**

Czy rolnictwo ekologiczne może wyżywić świat?

Wie stark unterscheiden sich die Erträge von Bio- und konventionellem Ackerbau?

**potrzebne
– 50%**

- **marnotrawstwa żywności**
- **ograniczenie konsumpcji mięsa**

„Gdyby przestawić żywienie zwierząt na pasze ekologiczne i zmniejszyć o połowę marnotrawstwo żywności, aktualna powierzchnia upraw rolnych wystarczyłaby, by przestawić całkowicie wyżywienie na produkty ekologiczne do 2050 roku.” **Forschungsinstitut für biologischen Landbau (FiBL), University Aberdeen, Universität Klagenfurt, ETH Zürich i FAO**

Rekomendacje

Ważne
dla
rolników

- Mając na uwadze dynamiczny rozwój rolnictwa ekologicznego w UE oraz cel Strategii „Od pola do stołu” – zwiększenie do 25% udziału upraw ekologicznych do roku 2030 – nasz kraj powinien dążyć do rozwoju produkcji ekologicznej i rynku produktów ekologicznych w Polsce.
- Realizacja krajowego celu rozwoju rolnictwa ekologicznego – 7 % rolnictwa ekologicznego do roku 2030
- Dalsza realizacja wdrażania Ramowego Planu Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021 – 2027

Rekomendacje

- Zmiany w przepisach dotyczących środków ochrony roślin i nawozów – umożliwienie korzystanie polskim rolnikom ekologicznym z takich samych środków i nawozów, z których korzystają rolnicy ekologiczni w innych krajach UE oraz ochrona interesów rolników ekologicznych przez opracowanie zasad postępowania w przypadku zniesienia środków ochrony roślin z upraw konwencjonalnych na uprawy ekologiczne

Ważne
dla
rolników

Rekomendacje

- Poprawa systemu doradztwa dla rolników ekologicznych przez zmianę priorytetów doradztwa Ośrodków Doradztwa Rolniczego w związku z nowymi priorytetami Wspólnej Polityki Rolnej
- Usprawnienie systemu finansowania badań naukowych dla rolnictwa ekologicznego w taki sposób, by wyniki tych badań służyły rozwiązywaniu problemów rolników i pozostałych producentów ekologicznych w Polsce
- Uproszczenia i usuwanie barier administracyjnych są kluczem do zachęcania rolników do konwersji na produkcję ekologiczną

Ważne
dla
rolników

Rekomendacje

Ważne dla
konsumentów

- Kampania promocyjna produktów ekologicznych dla konsumentów polskich i wspieranie budowy kanałów dystrybucji produktów ekologicznych pochodzenia polskiego
- Szeroka edukacja w zakresie produkcji ekologicznej dla dzieci, młodzieży, studentów oraz dla wszystkich konsumentów
- Wprowadzenie systemu „zielonych zamówień publicznych” wspieranych z budżetu państwa, w celu poprawy organizacji dostarczania żywności ekologicznej do przedszkoli, szkół oraz innych miejsc zbiorowego żywienia, z priorytetem zaopatrzenia od rolników i producentów z najbliższego regionu

Ogólnopolski
panel o polityce
żywnościowej

Dziękuję za uwagę!

dorota.metera@gmail.com